Soud:	**Nejvyšší soud**
Datum rozhodnutí:	**04/12/2017**
Spisová značka:	**3 Tdo 1507/2016**
ECLI:	**ECLI:CZ:NS:2017:3.TDO.1507.2016.1**
Typ rozhodnutí:	**USNESENÍ**
Heslo:	**Časová působnost** **Dokazování** **Mimořádné snížení trestu odnětí svobody** **Spravedlivý proces**
Dotčené předpisy:	**§ 2 odst. 1 tr. zákoníku** **§ 58 odst. 5 tr. zákoníku** **§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.**
Kategorie rozhodnutí:	**C**

3 Tdo 1507/2016-120

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud rozhodl dne 12. 4. 2017 v neveřejném zasedání o dovolání obviněného **Mgr. M. D.**, a dovolání **nejvyššího státního zástupce** podaném v neprospěch obviněného, proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 7 To 27/2016, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 48 T 3/2014, takto:

I. Z podnětu obou podaných dovolání se podle § 265k odst. 1 tr. ř. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 7 To 27/2016, **zrušuje**.

II. Podle § 265k odst. 2 věta druhá tr. ř. se **zrušují** i všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

III. Podle § 265*l* odst. 1 tr. ř. se Vrchnímu soudu v Praze **přikazuje**, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

IV. Podle § 265*l* odst. 4 tr. ř. se obviněný Mgr. M. D. **nebere do vazby**.

Odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 2. 2. 2016, sp. zn. 48 T 3/2014, byl obviněný Mgr. M. D. uznán vinným pomocí k trestnému činu přijímání úplatku podle § 10 odst. 1 písm. c) trestního zákona, ve znění účinném do 30. 6. 2008 (dále také jen „tr. zákon“) k § 160 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákona, jehož se měl dopustit tím, že *„po předchozí dohodě s přesně nezjištěnou osobou či osobami z řad představitelů vlády ČR, kteří byli schopni zásadním způsobem ovlivnit rozhodování vlády ČR o pokračování projektu, který vyplýval ze Smlouvy na dodávky kolových bojových vozidel a kolových obrněných transportérů a logistického a výcvikového zabezpečení (dále jen KOT), uzavřené dne 9. června 2006 mezi Českou republikou – Ministerstvem obrany, IČ: 60162694, a dodavatelem DEFENDIA CZ, s. r. o., IČ: 27156753, a na její či jejich žádost v době, kdy bylo pravděpodobné, že dodavatel KOT zřejmě nebude schopen dodat plnění v době smlouvou sjednané, se zúčastnil dvou schůzek, na nichž se o dodávkách KOT označených Pandur II (dále jen projekt Pandur II) jednalo, a to nejprve dne 26. 10. 2007 v B. a poté dne 8. 11. 2007 v*

P. v restauraci U M., přičemž schůzky dne 8. 11. 2007 se zúčastnili za dodavatelskou společnost STEYR – Daimler – Puch Spezialfahrzeug GmbH (dále jen STEYR), se sídlem ve Vídni, a americkou mateřskou společnost General Dynamics Corporation (dále jen GD) místopředseda společnosti GD a současně předseda její evropské větve J. U., projektový manažer společnosti STEYR Mag. S. S., poradce společnosti V. J., a dále Ing. M. V. jako zástupce subdodavatelské společnosti Rafael Advanced Defense Systems Ltd. (dále jen Rafael), včetně MUDr. M. B., prvního náměstka ministryně obrany ČR, který z titulu své funkce byl oprávněn se takových jednání zúčastnit, přičemž oficiálně pověřen k jednáním s dodavateli KOT byl až od 23. 11. 2007, a obviněný Mgr. D. podle předchozí dohody a na přání osob či osoby, která ho na tato jednání vyslala, v okamžiku, kdy MUDr. M. B. společně s J. U. odešli od stolu, vyslovil na adresu projektového manažera Mag. S. S. v přítomnosti V. J. a Ing. V. žádost, z níž bylo jednoznačně zřejmé, že pokud STEYR má zájem na pokračování projektu Pandur II, musí zaplatit 3 x 6.000.000 euro, což tehdy představovalo 484.110.000 Kč, tj. sumu vyšší než 2 % z celkové kupní ceny sjednané smlouvou ze dne 9. 6. 2006, tato žádost nebyla akceptována, a dne 7. 12. 2007 ČR vypověděla smlouvu ze dne 9. 6. 2006 a znovu ji se shodným dodavatelem bez vypsání výběrového řízení na nižší objem dodávky KOT, ovšem za vyšší jednotkovou cenu, než byla domluvena smlouvou z roku 2006, uzavřela dne 13. 3. 2009“. Za to byl obviněný podle § 160 odst. 4 tr. zákona odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání pěti let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zákona zařazen do věznice s dozorem. Podle § 53 odst. 1 tr. zákona mu byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 5.000.000 Kč. Pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, soud podle § 54 odst. 3 tr. zákona stanovil náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou let.

Proti předmětnému rozsudku podali obviněný a v jeho neprospěch státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze odvolání zaměřená do výroků o vině i trestu. Vrchní soud v Praze jako soud druhého stupně o nich rozhodl rozsudkem ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 7 To 27/2016, tak, že z podnětu obou odvolání podle § 258 odst. 1 písm. b), c), d) tr. ř. napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu. Za podmínek § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. poté obviněného uznal vinným pokusem zločinu podvodu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „tr. zákoník“) k § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku na částečně pozměněném skutkovém základě, že obviněný Mgr. M. D.

„dne 8. 11. 2007 v blíže neurčených odpoledních či večerních hodinách v rámci společné večeře v restauraci U M., na M. n. ..., v P., která se konala jako neformální schůzka ve věci plnění ze Smlouvy na dodávky kolových bojových vozidel a kolových obrněných transportérů a logistického a výcvikového zabezpečení uzavřené dne 9. června 2006 mezi Českou republikou – Ministerstvem obrany, IČ: 60162694, se sídlem Tychonova 1, 160 01 Praha 6, a dodavatelem DEFENDIA CZ, s. r. o., IČ: 27156753, se sídlem Náchodská 469/137, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice, evidované u České republiky – Ministerstva obrany pod číslem ..., na které se jednalo o pořízení kolových bojových vozidel a kolových obrněných transportérů Pandur II, do majetku České republiky, uvedl v omyl účastníky schůzky J. U., Mag. S. S. a V. J., kteří jednali za výrobce kolových bojových vozidel a kolových obrněných transportérů – označených Pandur II., tedy obchodní společnost STEYR – Daimler – Puch Spezialfahrzeug GmbH se sídlem 2. Haidequerstrasse 3, Vídeň, Rakouská republika, potažmo mateřskou společnost General Dynamics Corporation, že jde o osobu, která má blízký vztah k vrcholným představitelům Vlády České republiky, především k tehdejšímu předsedovi vlády Ing. M. T. a disponuje takovými vědomostmi o projektu kolových bojových vozidel a kolových obrněných transportérů Pandur II. a má takový vztah k těmto představitelům, aby byla schopna ovlivnit rozhodování těchto představitelů, ač tomu tak ve skutečnosti nebylo, přičemž účastníky této schůzky uvedl v omyl tím, že toto své postavení pouze předstíral, ačkoliv neměl možnost ovlivnit relevantním způsobem budoucí rozhodování Vlády České republiky o pořízení kolových bojových vozidel a kolových bojových transportérů označených Pandur II., do majetku České republiky, neboť toto budoucí rozhodnutí vycházelo z

neplnění smluvních podmínek na straně dodavatele a změně specifikačních požadavků armády České republiky, vědomě neoprávněně požadoval po projektovém manažerovi obchodní společnosti STEYR – Daimler – Puch Spezialfahrzeug GmbH Mag. S. S., který řídil v této společnosti tento projekt, za přítomnosti V. J., poradce společnosti General Dynamics Corporation, a Ing. M. V., zástupce subdodavatelské společnosti Rafael Advanced Defense Systems Ltd., částku 3 x 6.000.000 euro, což tehdy představovalo 484.110.000 Kč, jako platbu za to, že zařídí, že projekt kolových bojových vozidel a kolových obrněných transportérů označených Pandur II. bude dále pokračovat, tedy že budou zachovány podmínky smlouvy na dodávky kolových bojových vozidel a kolových obrněných transportérů a logistického a výcvikového zabezpečení, uzavřené dne 9. června 2006 mezi Českou republikou – Ministerstvem obrany a dodavatelem Defendia CZ, s. r. o., evidované u České republiky – Ministerstva obrany, pod číslem ..., přičemž tato částka mu nebyla zaplacena, neboť interní předpisy společnosti General Dynamics Corporations, potažmo dceřiné společnosti Steyr – Daimler – Puch Spezialfahrzeug GmbH, to neumožňovaly".

Za to odvolací soud obviněného podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku, za použití § 58 odst. 5 tr. zákoníku, odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařadil do věznice s dozorem. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku mu uložil rovněž peněžitý trest ve výměře 4.000.000 Kč (tj. 400 denních sazeb po 10.000 Kč). Pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanovil podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku náhradní trest odnětí svobody v délce dvou let.

Shora citovaný rozsudek odvolacího soudu napadli obviněný Mgr. M. D. a nejvyšší státní zástupce následně *dovoláními.* Obviněný je zaměřil do všech výroků rozsudku a uplatnil v něm důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší státní zástupce podal dovolání v neprospěch obviněného a směřoval je pouze do výroku o trestu s odkazem na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

Obviněný Mgr. M. D. podal dovolání ve formě dvou podání vypracovaných jeho obhájci doc. JUDr. Tomášem Gřivnou, Ph.D. a JUDr. Tomášem Sokolem.

V rámci dovolání podaného prostřednictvím *doc. JUDr. Tomáše Gřivny, Ph.D.,* vytkl napadenému rozsudku odvolacího soudu a řízení, jež mu předcházelo, vady spočívající v porušení zásad spravedlivého procesu, v extrémním rozporu mezi provedenými důkazy a z nich vyvozenými skutkovými zjištěními a v nesprávném posouzení časové působnosti trestního zákoníku, včetně absence náležitého odůvodnění jeho použití na daný případ. Úvodem dovolatel zpochybnil postup vrchního soudu, který podstatně změnil právní kvalifikaci skutku oproti rozsudku soudu prvního stupně, aniž by na to procesní strany předem upozornil. V tomto směru poukázal na rozdílná právní posouzení skutku orgány činnými v trestním řízení v průběhu jeho trestního stíhání, což ho mělo zásadním způsobem omezit v možnosti účinně se obhajovat. Rovněž v odvolacím řízení byl zkrácen ve svém právu být po celou dobu podrobně seznámen s povahou a důvody obvinění proti němu, jak má na mysli ustanovení čl. 6 odst. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluvy"). Rozsudek odvolacího soudu byl pro něho zcela překvapivý. Dále má dovolatel za to, že soud druhého stupně nedostatečně, resp. vůbec nerozhodl o jeho návrzích na doplnění dokazování přednesených ve veřejném zasedání. Konkrétně se jednalo o požadavek na provedení důkazů obsahem rakouského trestního spisu vedeného v související trestní věci a písemnými vyjádřeními svědka Ing. M. V. vůči rakouské prokuratuře. Jejich cílem bylo posoudit výpovědi ve věci slyšených svědků co do jejich věrohodnosti a zejména zpochybnit závěr, že to byl právě obviněný, kdo měl zástupce firmy Steyr žádat o částku 3 x 6 milionů € v souvislosti s pokračováním projektu Pandur II. O předmětných důkazních návrzích především nebylo řádně rozhodnuto usnesením senátu, jež by bylo vyhlášeno v průběhu veřejného zasedání. Odmítnutí důkazu obsahem rakouského spisu pak vrchní soud

povrchně a bez bližší věcné argumentace zdůvodnil v písemném vyhotovení napadeného rozsudku. Ohledně listinných důkazů - písemných vyjádření svědka Ing. V. neučinil ani to. Postupoval tak v rozporu s ústavně garantovaným právem obviněného na spravedlivý proces a ustálenou soudní judikaturou a své rozhodnutí zatížil vadou spočívající v tzv. opomenutí důkazů. Rozhodnutí odvolacího soudu podle přesvědčení obviněného nectí ani zásadu presumpce neviny a z ní vyplývající procesní pravidlo in dubio pro reo. Jeho skutkové závěry byly totiž založeny pouze na ničím nepodložených domněnkách. V provedeném dokazování žádnou oporu neměly. Odvolací soud přitom zcela nedůvodně vyloučil možnost, že dovolatel za požadovanou částku hodlal zástupcům firmy Steyr poskytnout protiplnění ve formě legálního lobbingu a mohlo jít tedy o jakousi cenovou nabídku za službu, která svou povahou není protiprávní. Otázkou jeho zavinění ve formě tvrzeného podvodného úmyslu se soud v odůvodnění rozsudku nezabýval vůbec. V tomto směru navíc zcela pominul vyjádření svědka Ing. M. T., který v rámci výpovědi ve veřejném zasedání připustil, že sám obviněný si mohl myslet, že má na něho jako na tehdejšího předsedu vlády takový vliv, jenž mu umožní se úspěšně zasadit o pokračování projektu Pandur II. Pak by ovšem dovolatel jednal v tzv. skutkovém omylu podle § 18 tr. zákoníku a jeho odpovědnost za trestný čin podvodu by tím byla vyloučena. Namítané nedostatky podle názoru dovolatele založily tzv. extrémní nesoulad mezi obsahem provedených důkazů na straně jedné a z nich vyvozenými skutkovými zjištěními na straně druhé.

Dovolatel dále namítl, že rozhodnutí odvolacího soudu trpí i vadou nepřezkoumatelnosti, především pokud jde o vysvětlení toho, podle jakého zákona bylo třeba stíhaný skutek posoudit. V odůvodnění rozsudku chybí jakákoli argumentace, proč bylo použito trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. jako zákona pozdějšího, který má být pro obviněného příznivější. Jestliže soud při řešení daného problému vycházel pouze ze srovnání horních hranic trestních sazeb u trestného činu podvodu podle § 250 odst. 4 tr. zákona a zločinu podvodu § 209 odst. 5 tr. zákoníku, jeho postup navíc nebyl správný ani po stránce věcné. Dovolatel v této souvislosti připomněl základní pravidlo, podle nějž ustanovení o časové působnosti trestních zákonů vyžaduje, aby byl z hlediska trestnosti činu hodnocen celkový výsledek, jehož by bylo při aplikaci toho či onoho zákona dosaženo, a to s přihlédnutím ke všem právně významným okolnostem konkrétního případu. Použití pozdějšího zákona je pak pro pachatele příznivější jen tehdy, jestliže jeho ustanovení - posouzena jako celek - pro něj skýtají příznivější výsledek než právo účinné v době, kdy spáchal trestný čin. Tuto zásadu však podle jeho názoru soud druhého stupně nerespektoval, když zejména nezvážil možnost a důsledky aplikace tehdejšího ustanovení § 88 odst. 1 tr. zákona, které umožňovalo nepřihlédnout ke kvalifikačnímu znaku podle § 250 odst. 4 tr. zákona (škoda velkého rozsahu). K podstatnému zvýšení nebezpečnosti trestného činu pro společnost v daném případě nedošlo, a to minimálně s ohledem na skutečnost, že dovolatelovo jednání mělo dospět pouze do stadia pokusu a dále s ohledem na dobu, která od něj již uplynula. Pak ovšem mohl být skutek posouzen pouze podle § 250 odst. 3 tr. zákona, v tehdy platném znění, a dovolatel by byl ohrožen sazbou trestu odnětí svobody v rozpětí od dvou do osmi let, tedy sazbou nižší, než je zakotvena v § 209 odst. 5 tr. zákoníku (5 - 10 let). Trestní zákon účinný v době spáchání činu nadto umožňoval i mimořádné snížení trestu pod dolní hranici trestní sazby (§ 40 odst. 2 tr. zákona) v případě méně závažného pokusu, u nějž se navíc vyžadovalo i naplnění materiálního znaku v podobě dostatečného stupně jeho společenské nebezpečnosti.

Se zřetelem ke shora rekapitulovaným důvodům dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadený rozsudek zrušil a podle § 265*l* odst. 1 tr. ř. odvolacímu soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V dovolání podaném prostřednictvím obhájce *JUDr. Tomáše Sokola* obviněný namítl, že skutek tak, jak je popsán ve výroku o vině odsuzujícího rozsudku, se nestal, přičemž opačný závěr je produktem nesprávného postupu odvolacího soudu, nerespektujícího ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Tím byl založen extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními z nich

vyvozenými. Navíc, pokud by byl skutek zjištěn správně, nebylo jej možno posoudit jako čin soudně trestný. Podle názoru dovolatele ze žádného důkazu v prvé řadě nevyplynulo, že by kohokoliv uváděl v omyl v tom smyslu, že zastává postavení, které mu umožňuje ovlivnit jednání tehdejšího předsedy vlády, popřípadě jiných vrcholných představitelů státu. Stejně tak nebylo prokázáno, že kohokoli uvedl v omyl o tom, jakými vědomostmi disponuje ve vztahu k projektu KOT. Potud dovolatel pokládá závěry odvolacího soudu za zcela překvapivé a naprosto nepodložené. Z provedených důkazů podle něj dokonce vyplynulo, že zástupci dodavatelské společnosti při inkriminovaných jednáních vůbec nevěděli, o koho jde, a měli pouze velmi matnou představu o tom, že má „jakýsi“ vztah k předsedovi vlády. Za zcela nesprávný pokládá dovolatel také právní závěr, podle nějž požadoval zaplacení částky 3 x 6 milionů € neoprávněně. Žádost jako taková sama o sobě není ničím protiprávním, a tudíž nemůže být ani trestným činem. Jde o prosté vyjádření přání nějakého budoucího plnění či budoucí události. Mít přání a jeho verbalizaci ovšem zákon nezakazuje, není-li žádáno něco, co je explicitně nezákonné. Podstatou podvodu tedy není žádost samotná, nýbrž okolnosti, za kterých jí mělo být vyhověno, a co bylo v souvislosti s ní nabízeno či slibováno. Dle formulace skutku však v daném případě nemělo jít ani o žádost, nýbrž o nabídku vzájemných protiplnění, konkrétně 3 x 6 milionů € za pokračování projektu KOT. V uvedených souvislostech dovolatel zdůraznil, že mezi ním a zástupci firmy Steyr zejména chybělo jakékoli bližší ujednání. To znamená, že jim nenabízel vědomě takové plnění, jehož by nebyl schopen, a jeho požadavek na protiplnění tak nemohl směřovat ke způsobení následku předvídaného trestním zákoníkem. Tento požadavek by bylo možno podřadit pod ustanovení trestního zákoníku jen v případě, že by byl v důsledku nepravdivého příslibu akceptován druhou stranou. Pokud však k jeho akceptaci nedošlo a dovolatel současně nepodnikl žádné další kroky spočívající v podrobnějších ujednáních o podmínkách a způsobu vzájemných plnění, pokusu trestného činu podvodu se nedopustil. Jeho čin totiž bezprostředně nesměřoval k uvedení poškozeného v omyl ani k neoprávněnému obohacení se, tj. právě k onomu následku předpokládanému trestním zákonem. Obviněný znovu zopakoval, že podvodné jednání předpokládá uvedení poškozeného v omyl do té míry, že na tomto základě je ochoten plnit. To se v posuzovaném případě nestalo, neboť zástupci dodavatelské firmy zaujali k jeho nabídce okamžitý odmítavý postoj. Rozhodně se firma Steyr nechystala v důsledku nějakého uvedení v omyl jejích zástupců požadovanou finanční částku vyplatit. Zástupce firmy ostatně ani nebylo možno uvést v omyl pouhým vzbuzením dojmu o vlivu obviněného na osud zakázky, který by vyplýval z jeho blízkého vztahu k předsedovi vlády. Podle dovolatele je proto otázkou, zda údajným finančním požadavkem na adresu zcela příčetných a obchodně zdatných osob rovnou dospěl do stadia pokusu trestného činu. Odvolací soud se v namítaném směru s posuzovanou věcí nijak nevypořádal, a to ani z pohledu možné aplikace ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku, když posuzovaný skutek minimálně postrádá společenskou škodlivost. Dovolatel si klade otázku, zda stát skutečně hodlá cestou aplikace trestního práva omezovat svobodu slova, v daném případě vyvozením trestní odpovědnosti za vyslovení zcela nereálné nabídky při neformálním jednání v restauraci.

V další části dovolání pak obviněný poukázal na rozpory ve výpovědích osob, které se na tomto jednání podílely, popřípadě na něm byly jinak zainteresovány, a na nesprávnost jejich hodnocení soudy. Znovu zdůraznil také to, že odvolací soud změnil popis skutku i jeho právní kvalifikaci oproti rozsudku soudu prvního stupně, přičemž na tuto překvapivou změnu obhajoba fakticky neměla možnost reagovat. Především k tomu ale nebyl vytvořen dostatečný prostor provedením důkazů u veřejného zasedání, tedy splněny podmínky uvedené v ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř.

Proto dovolatel závěrem navrhl, aby napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze i jemu předcházející rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 2. 2016, sp. zn. 48 T 3/2014, byly Nejvyšším soudem zrušeny.

Nejvyšší státní zástupce v dovolání namítl, že Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku uložil

obviněnému trest odnětí svobody pod dolní hranicí trestní sazby uvedené v § 209 odst. 5 tr. zákoníku, ačkoli pro takový postup nebyly splněny podmínky předpokládané v ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku, jehož bylo použito. Poukázal na to, že jakkoli aplikace § 58 odst. 5 tr. zákoníku - na rozdíl od podmínek uvedených v § 58 odst. 1 tr. zákoníku - neváže uložení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby na zvláštní okolnosti případu či zvláštní poměry pachatele, je podle zákona nezbytné, aby z povahy a škodlivosti pokusu bylo zřejmé, že vyměření trestu v rámci zákonné trestní sazby by bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a jeho nápravy lze přitom dosáhnout i trestem kratšího trvání. Z toho lze dovodit, že pro užití moderačního ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku musí být dány specifické okolnosti jak na straně pachatele, tak zejména přihlížející ke škodlivosti protiprávního jednání.

Skutečnost, že trestný čin dokonán nebyl, není podle nejvyššího státního zástupce bez dalšího důvodem pro snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby. Těmito obecnými hledisky se však odvolací soud důsledně neřídil. Zcela irelevantní byla především jeho úvaha, podle níž posuzovaný trestný čin „zůstal“ ve stadiu pokusu, resp. se nepodařilo prokázat, že by obviněný v důsledku svého protiprávního jednání obdržel jakoukoliv finanční částku. Pokud jednání pachatele nebylo dokonáno a je tedy kvalifikováno pouze jako pokus podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, pak to vzhledem k ustanovení § 21 odst. 2 tr. zákoníku uložení trestu odnětí svobody pod zákonnou hranici zákonné trestní sazby bez dalšího neumožňuje. Odvolací soud podle nejvyššího státního zástupce zcela nedůvodně považoval za významnou skutečnost, umožňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod spodní hranici zákonné trestní sazby podle § 58 odst. 5 tr. zákoníku, již samotný v zákoně stanovený předpoklad, že k dokonání činu nedošlo.

Pokud soud argumentoval dobou, která uběhla od spáchání skutku do pravomocného skončení věci, nelze podle nejvyššího státního zástupce na straně druhé přehlédnout, že trestní stíhání obviněného bylo zahájeno usnesením Policie České republiky, Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality, ze dne 7. 10. 2012, přičemž prověřování, prováděné i společným vyšetřovacím týmem, bylo vedeno od 14. 7. 2010. Od zahájení trestního stíhání do vydání napadeného rozsudku soudu druhého stupně tak uplynula doba cca tří a půl roku. S ohledem na povahu věci nešlo o dobu nijak dlouhou. V řízení současně nedocházelo k žádným neodůvodněným průtahům. Z pohledu závazku projednat věc v přiměřené lhůtě, plynoucího z čl. 6 Úmluvy, tedy ani nebyl dán důvod ke kompenzaci délky trestního řízení například zmírněním uloženého trestu, resp. pokud by byl, zcela dostatečně se tak stalo zařazením obviněného pro výkon trestu odnětí svobody pouze do věznice s dozorem, za užití dalšího moderačního ustanovení § 56 odst. 3 tr. zákoníku.

Podle nejvyššího státního zástupce se nelze ztotožnit ani s dalšími důvody, které vedly odvolací soud k závěru o možnosti užití § 58 odst. 5 tr. zákoníku při ukládání trestu odnětí svobody obviněnému. Na tomto místě zdůraznil, že obviněný se dopustil vysoce závažného promyšleného jednání, které směřovalo k nelegálnímu získání částky ve výši 484.110.000 Kč, a k dokonání trestného činu nedošlo pouze díky etickému postoji osob, od kterých požadoval peníze. Za zcela nepodloženou a bezpředmětnou označil i úvahu soudu, že jakkoli je výše uvedená suma mimořádně vysoká, v obchodních kruzích jde při poskytování provize za takto velké zakázky o částku běžnou. Nelze totiž směšovat pojem provize s jednáním, které mělo ryze kriminální povahu. Provizí se rozumí zákonem předvídaná odměna prodejce či poskytovatele služeb z objemu realizovaného obchodu. V žádném případě však pod tento pojem nelze zahrnout podvodné jednání, kdy pachatel, aniž k tomu má jakékoliv oprávnění, požaduje pod falešnou záminkou na představitelích cizí obchodní společnosti zaplacení finanční částky, která se z jejich pohledu nutně musela jevit jako úplatek. Ze strany obviněného Mgr. M. D. se zcela zjevně o žádnou provizi nejednalo. Pro tvrzení, že „za takto velké zakázky se jedná o částku běžnou“, navíc neměl soud druhého stupně žádný podklad ve spisovém materiálu a uchýlil se na tomto místě k pouhé spekulaci.

V závěru dovolání nejvyšší státní zástupce shrnul, že obviněný Mgr. M. D. se snažil vylákat částku téměř stonásobně převyšující hranici prospěchu velkého rozsahu, přičemž ze svého pohledu učinil vše, co potřeboval za potřebné, aby finanční prostředky získal. K dokonání činu nedošlo pouze v důsledku etického jednání jiných osob, které na jeho návrhy nepřistoupily. Za této situace je společenská škodlivost jeho jednání tak vysoká, že v zásadě vylučovala možnost užití ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku. Při jejím hodnocení odvolací soud jinak správně přihlédl i k tomu, jakou reputaci České republiky ve světě vrcholné politiky obviněný svým neoprávněným požadavkem vytvořil, když účastníkům inkriminované schůzky ze dne 8. 11. 2007 bylo známo, jaké je jeho faktické postavení v hierarchii tehdejších tuzemských politických špiček, resp. jeho vazby na vrcholné představitele státu. Ostatně právě tato pozice mu umožnila vyslovení požadavku vůči zástupcům společnosti Steyr na poskytnutí finanční částky, kterou tito nepochybně museli v dané situaci chápat jako úplatek, protože to mělo jejich firmě pomoci k získání lukrativní obchodní zakázky. Ve světle uvedeného považuje nejvyšší státní zástupce za zavádějící závěr odvolacího soudu, podle nějž měla společenskou škodlivost posuzovaného jednání snižovat skutečnost, že se nepodařila prokázat součinnost obviněného s jakoukoliv osobou z řad politiků, tedy jednoznačně korupční jednání. Podstatné je, že osoby, po nichž obviněný neoprávněně požadoval finanční prostředky, byly přesvědčeny, že je po poskytnutí úplatku schopen zajistit nabízené protiplnění.

Nejvyšší státní zástupce současně zdůraznil, že obviněný jednal vysoce sofistikovaně, snažil se získat osobní prospěch ve výši téměř půl miliardy Kč a poškodil dobré jméno České republiky v zahraničí. S ohledem na tyto podstatné skutkové okolnosti mu trest odnětí svobody pod spodní hranicí zákonné trestní sazby uvedené v § 209 odst. 5 tr. zákoníku, za použití § 58 odst. 5 tr. zákoníku, uložen být neměl, neboť pro to nebyly splněny zákonné podmínky. To znamená, že Vrchní soud v Praze obviněnému uložil trest odnětí svobody mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Tím své rozhodnutí zatížil vadou ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

Proto nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud z podnětu jeho dovolání podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř., za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř., *1)* zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 7 To 27/2016, ve výroku o trestu, dále zrušil i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a *2)* podle § 265*l* odst. 1 tr. ř. Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Dále navrhl, aby Nejvyšší soud o podaném dovolání rozhodl ve smyslu § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání. Souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání vyjádřil dovolatel i pro případ jiného rozhodnutí Nejvyšší soudu ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

V souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. byla předsedkyní senátu soudu prvního stupně dovolání zaslána protistranám dovolacího řízení k vyjádřením.

Obviněný Mgr. M. D. v něm v prvé řadě připomněl argumentaci, kterou odůvodnil svůj vlastní mimořádný opravný prostředek. Zdůraznil nevýznamnou míru rozvinutí inkriminovaného pokusu ve vztahu k dokonání trestného činu podvodu. Znovu zpochybnil správnost právní kvalifikace skutku zvolenou odvolacím soudem, s tím, že primární objekt trestného činu podvodu zůstal jeho jednáním zcela nedotčen. Protože způsobilost podniknutého pokusu zasáhnout zákonem chráněné hodnoty byla od počátku velmi nízká, bylo nepochybně splněno hlavní kritérium pro uplatnění moderačního ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku. Soud v tomto směru správně zvážil i delší dobu, která uplynula od spáchání skutku a která sama o sobě, bez ohledu na délku trvání trestního stíhání, obecně společenskou škodlivost (závažnost) činu snižuje. Důvodně bylo přihlédnuto i k tomu, že po spáchání skutku, kterým byl uznán vinným, vedl řádný život a nezavdal žádné příčiny

k průtahům v probíhajícím trestním řízení. Nejvyšší státní zástupce podle obviněného v rámci své argumentace navíc přehlíží zásadní vady v postupu odvolacího soudu a z něj vzešlého výroku o vině napadeného rozsudku. V uvedené souvislosti zopakoval, že byl odsouzen na základě hodnocení důkazů, při němž nebyla respektována zásada in dubio pro reo. Poukázal také na to, že mezi přitěžující okolnosti odvolací soud zahrnul i závěr o poškození reputace České republiky v očích zahraničních obchodních partnerů, aniž by v tomto směru bylo vůbec nějaké dokazování vedeno. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. dovolání nejvyššího státního zástupce odmítl jako zjevně neopodstatněné.

Pověřený ***státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství*** (dále jen „státní zástupce“) ve vyjádření k dovolání obviněného předně projevil nesouhlas s námitkami, podle nichž v řízení nebyly provedeny důkazy nezbytné pro právní posouzení skutku a důkazy provedené byly vyhodnoceny způsobem porušujícím právo na spravedlivý proces. Skutkové závěry soudu prvního stupně, upravené soudem odvolacím po doplnění dokazování v rámci veřejného zasedání, jsou podle jeho přesvědčení náležitě podepřeny výsledky provedeného dokazování a odvolací soud takto vymezený skutek správně podřadil i pod příslušná ustanovení hmotného práva trestního. Výtky obviněného vůči způsobu, jímž soudy prováděly dokazování, navíc podle státního zástupce ani neodpovídají uplatněnému důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který předpokládá chybnou aplikaci hmotného práva na učiněná skutková zjištění. Nad rámec uvedeného k nim pouze dodal, že vrchní soud ve svém rozsudku vysvětlil důvody, pro které neprovedl další důkazy navrhované obhajobou, zcela dostatečně. Při hodnocení důkazů neporušil ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. a nedošlo tedy k situaci, kdy by hodnocení důkazů odporovalo logice a následně vyústilo v nesprávné právní posouzení skutku (tzv. extrémní rozpor). K námitce obviněného, že jeho jednání bylo možno posoudit jako dovolený lobbing, státní zástupce v plném rozsahu odkázal na závěry, které k dané otázce v odůvodnění svého rozhodnutí prezentoval odvolací soud. Neztotožnil se ani s výhradou obviněného, že napadené rozhodnutí bylo překvapivé, pokud byl uznán vinným pokusem zločinu podvodu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. K ní uvedl, že odvolací soud si provedením důkazů ve veřejném zasedání vytvořil podle § 259 odst. 3 tr. ř. potřebný procesní prostor pro odlišné právní posouzení skutku, přičemž jednání obviněného navíc kvalifikoval shodně s tím, jak již bylo posuzováno v podané obžalobě. Obhajoba pak po celou dobu přípravného řízení i v průběhu hlavního líčení byla vedena právě ve vztahu k možnosti takového právního posouzení věci. Nemohlo se tedy jednat o jakési překvapivé rozhodnutí porušující právo na spravedlivý proces a omezující obviněného v možnosti se účinně hájit.

Podle státního zástupce nelze souhlasit ani s názorem obviněného, že samotné vyslovení požadavku na zaplacení částky 18 milionů EUR nemohlo směřovat k následku předvídanému trestním zákonem, neboť je obecně nezbytné, aby ten, kdo je objektivně uveden v omyl, byl zároveň ochoten plnit. Pro právní posouzení věci je totiž zcela nerozhodné, z jakého důvodu zástupci firmy Steyr odmítli splnit požadavky obviněného na vyplacení požadované finanční částky. Důležité je, že obviněný vyslovil svůj požadavek za situace, kdy nejprve tyto zástupce uvedl v omyl předstíráním své schopnosti zařídit pokračování projektu prodeje obrněných transportérů. Závěrem svého vyjádření státní zástupce důrazně odmítl úvahy obviněného o ústavním rozměru celého problému, opírající se o tvrzení, že cestou aplikace trestního práva byla v jeho případě redukována svoboda slova. V dané souvislosti připomněl, že ústavně garantované právo svobody projevu slouží k ochraně vyjadřování názorů a nemůže zaštiťovat projevy související s páchání majetkové trestné činnosti. Protože státní zástupce považuje dovolání obviněného za zjevně neopodstatněné, navrhl, aby je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl a aby tak v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. učinil v neveřejném zasedání. Souhlas s rozhodnutím věci v neveřejném zasedání vyjádřil i pro případ, že by Nejvyšší soud shledal podmínky pro jiné než navrhované rozhodnutí ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.

Předmětné vyjádření zaslal Nejvyšší soud obhájcům obviněného s upozorněním, že obviněný k němu může jejich prostřednictvím zaujmout další stanovisko *(tzv. repliku)*.

Této možnosti obviněný využil podáním ze dne 26. 10. 2016, v němž konstatoval, že státní zástupce se ve svém písemném vyjádření s jeho dovolacími námitkami vypořádal zcela nedostatečně, když některé z nich bez náležité argumentace považoval za neopodstatněné a jiné zcela ignoroval. Obviněný shledal nesprávným především jeho názor, že rozsudek odvolacího soudu nebyl ani přes zásadní změnu právní kvalifikace rozsudkem překvapivým a že pro odlišné právní posouzení skutku měly být splněny i procesní podmínky § 259 odst. 3 tr. ř. Nesouhlasí ani s tím, že odvolací soud ve skutečnosti neopomenul důkazy navrhované obhajobou. Pokud jde o problematiku časové působnosti trestních zákonů a jejich aplikace na daný případ, obviněný státnímu zástupci vytkl, že se jí nevěnoval vůbec. Poté setrval na svém původním návrhu na rozhodnutí Nejvyššího soudu, jak jej formuloval v podaném dovolání.

Nejvyšší státní zástupce a obviněný Mgr. M. D. jsou podle § 265d odst. 1 písm. a) tr. ř., resp. podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobami oprávněnými k podání dovolání. Obě dovolání byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě stanovené v § 265e odst. 1 tr. ř. a splňují formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř. Obviněný podal své dovolání v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 věta první tr. ř. prostřednictvím obhájce, resp. obhájců.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) dále zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. Shledal, že dovolání jsou přípustná podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., neboť napadají rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest.

Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit, zda lze konkrétní námitky obviněného podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a námitky nejvyššího státního zástupce pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., které uplatnili.

Důvod dovolání podle **§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.** je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva. S poukazem na uvedený dovolací důvod se naopak není možné domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Zjištěný skutkový stav věci, kterým je dovolací soud vázán, je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. To znamená, že *dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku a rozveden v jeho odůvodnění, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav*. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3 tr. ř., § 263 odst. 6, odst. 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím

řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by (taxativně) velmi úzké vymezení dovolacích důvodů (k tomu viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

Určitý průlom do výše rozvedených obecných obsahových východisek tohoto dovolacího důvodu představuje judikatura Ústavního soudu, který v řadě svých rozhodnutí opakovaně vyslovil právní názor, podle nějž dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nelze vykládat formalisticky a restriktivně a v rámci jeho interpretace je třeba mít vždy na zřeteli především ústavně zaručená základní práva a svobody, tedy i právo na spravedlivý proces; tj. přihlížet i k závažným procesním vadám řízení, které zakládají neústavnost pravomocného rozhodnutí. Mezi taková flagrantní pochybení Ústavní soud zařadil i obviněným namítané opomenutí důkazů obecnými soudy nebo existenci tzv. extrémního rozporu mezi skutkovým stavem věci v soudy dovozované podobě a provedenými důkazy (k tomu srov. např. nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. I. ÚS 4/04 nebo sp. zn. III. ÚS 84/94 a přiměřeně též usnesení ve věci sp. zn. III. ÚS 3136/09). Takový flagrantní rozpor je ovšem dán jen tehdy, jestliže zásadní skutková zjištění v rozhodnutí zcela chybí vzhledem k absenci příslušných procesně účinných důkazů, popř. zjevně nemají žádnou vazbu na soudem deklarovaný obsah provedeného dokazování, či jsou dokonce zřetelným opakem toho, co bylo skutečným obsahem dokazování. *Jestliže jsou vytýkána tato zásadní procesní pochybení, je třeba v konkrétní věci zároveň vyhodnotit, zda skutečně měla nebo alespoň mohla mít podstatný význam pro konečné hmotněprávní posouzení stíhaného jednání (skutku). Jedině za tohoto předpokladu lze připustit, že i skutkové námitky mohou být způsobilé založit dovolací přezkum.*

Při respektu k výše zmíněným ústavně právním principům dospěl Nejvyšší soud k závěru, že pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze podřadit námitku obviněného, že Vrchní soud v Praze se náležitě nevypořádal s jeho návrhy na doplnění dokazování a tím je opomněl. Této výtce ovšem z níže uvedených důvodů *nebylo možno přiznat dovolatelem přisuzované opodstatnění.*

K tomu je předně v obecné rovině zapotřebí uvést, že v § 2 odst. 5 tr. ř. ani v § 2 odst. 6 tr. ř. zákon nestanoví žádná pravidla jak pro míru důkazů potřebných k prokázání určité skutečnosti, tak stanovící relativní váhu určitých druhů či typů důkazů. Soud v každé fázi řízení zvažuje, které důkazy je třeba provést, případně zda a nakolik je nezbytné dosavadní stav dokazování doplnit. S přihlédnutím k obsahu již provedených důkazů posuzuje, nakolik se jeví např. návrhy stran na doplnění dokazování důvodnými (potřebnými) a které mají naopak z hlediska zjišťování skutkového stavu věci jen marginální, nepodstatný význam. Shromážděné důkazy pak soud hodnotí podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Rozhodnutí o rozsahu dokazování tedy spadá do jeho výlučné kompetence. Účelem dokazování v trestním řízení je zjistit skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí (§ 2 odst. 5 tr. ř.). Je přitom na úvaze soudu, jakými důkazními prostředky bude objasňovat určitou okolnost, která je pro zjištění skutkového stavu významná.

Řízení před soudem však ani v tomto ohledu nesmí vybočit z rámce ústavním pořádkem zaručeného práva na spravedlivý proces. Zásadu spravedlivého procesu, vyplývající z čl. 36 Listiny základních práv a svobod, je přitom nutno vykládat tak, že v řízení před obecným soudem musí být dána jeho účastníkovi mj. možnost navrhnout důkazy, jejichž provedení pro prokázání svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto jeho procesnímu právu pak odpovídá povinnost soudu o navržených důkazech rozhodnout a - pokud návrhu na jejich provedení nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl. Jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté Listiny základních práv a

svobod a v důsledku toho též s čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky. Takzvané opomenuté důkazy, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud podle zásady volného hodnocení důkazů nezabýval, proto prakticky vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí, ale současně též jeho protiústavnost (k tomu srov. přiměřeně např. publikované nálezy Ústavního soudu ve věcech sp. zn. III. ÚS 61/94, sp. zn. III. ÚS 51/96, sp. zn. I. ÚS 425/97, sp. zn. III. ÚS 173/02, sp. zn. IV. ÚS 802/02, sp. zn. II. ÚS 402/05 aj.). Lze tedy shrnout, že soud sice na straně jedné není povinen provést všechny navržené důkazy (k tomu srov. také nález Ústavního soudu ve věci sp. zn. III. ÚS 150/93), avšak z hlediska práva na spravedlivý proces musí jeho rozhodnutí i v tomto směru respektovat klíčový požadavek na náležité odůvodnění ve smyslu ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř. nebo § 134 odst. 2 tr. ř. (viz např. usnesení Ústavního soudu ve věci sp. zn. III. ÚS 1285/08, str. 3).

Obviněnému lze přisvědčit v tom, že Vrchní soud v Praze ve veřejném zasedání konaném dne 31. 5. 2016 nerozhodl o návrzích obhajoby na doplnění dokazování procesním usnesením, jež však na straně druhé není třeba písemně odůvodňovat (viz protokol na č. l. 4494 a násl.). Nejvyšší soud tomuto procesnímu pochybení nepřikládá - ve vztahu k posuzované fázi řízení - dovolatelem přisuzovaný rozhodující význam. Za podstatné považuje v posuzovaném případě to, že z písemného odůvodnění napadeného rozsudku (str. 11 shora) zřetelně vyplývá, že ***odvolací soud navrhované důkazy neopomněl.*** Zcela jasně v něm vyložil, proč obhajobou navržené doplnění dokazování vyžádáním trestního spisu z Rakouska, který se rovněž týkal prověřování podezření z korupčního jednání v rámci inkriminovaného projektu, nepovažoval za potřebné. Svůj odmítavý postoj k důkazním návrhům dostatečným způsobem vysvětlil (k tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 118/09). Jakkoli bylo v tomto směru jeho zdůvodnění stručné, požadavek formulovaný v ustanovení § 125 odst. 1 tr. ř. splňovalo. Zákon soudu rozhodně neukládá povinnost zaujímat k jednotlivým důkazním návrhům obhajoby obšírná stanoviska s podrobnou analýzou míry jejich potřebnosti či důležitosti. To účelem odůvodnění soudního rozhodnutí není. Vztah k trestní věci vedené rakouskými vyšetřovacími orgány přitom měla i obhajobou předložená písemná vyjádření Ing. M. V., opatřená českým překladem, jimiž mělo být opětovně zpochybněno skutkové zjištění, že to byl právě obviněný, kdo měl na schůzce dne 8. 11. 2007 zástupce firmy Steyr požádat o částku 3 x 6 milionů €. Jestliže tyto dokumenty odvolací soud v příslušné pasáži odůvodnění rozsudku konkrétně nezmínil, nelze z toho vyvozovat, že by je ignoroval, jestliže o nich věděl a dal jasně najevo, že mu doposud provedené důkazy ke zjištění skutkového stavu věci, o němž nemá důvodné pochybnosti, postačují. Potud tedy postup soudu žádnou vadou, která by fakticky vedla k nežádoucímu zásahu do ústavně garantovaného práva obviněného na spravedlivý proces, zatížen nebyl.

V projednávaném případě nebyl skutkový stav věci zjištěn nezákonně, nedostatečně či povrchně a rozhodnutí odvolacího soudu nebylo v tomto ohledu projevem nepřípustné libovůle.

Konečně již soud prvního stupně se v odůvodnění svého rozsudku přesvědčivě a v souladu s pravidly formální logiky vypořádal s tou částí obhajoby obviněného, v jejímž rámci se snažil zpochybnit věrohodnost výpovědí svědků S. S. a V. J., a prosazoval vlastní skutkovou verzi, podle níž vůči nim ve skutečnosti žádný požadavek na poskytnutí neoprávněné platby, spočívající v přímém majetkovém obohacení, nevznesl a v tomto směru šlo ze strany představitelů firmy Steyr a společnosti General Dynamics Corporations o účelově křivé obvinění jeho osoby. Odvolacímu soudu za tohoto stavu nelze vytýkat, jestliže po provedeném přezkumu (§ 254 odst. 1 tr. ř.) považoval příslušná skutková zjištění nalézacího soudu v podstatě za správná, kdy navíc důvody, pro které o nich neměl žádné pochybnosti, sám poměrně obsáhle rozvedl na str. 11 - 14 shora napadeného rozsudku. Pokud některé dílčí skutkové závěry soudu prvního stupně považoval za výsledek ničím nepodložených hypotéz, sám dokazování k této oblasti *v rozsahu požadovaném v § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř.* doplnil (viz protokol o veřejném zasedání na čl. 4494 a násl. spisu) a na takto zjištěný a v rozsudku náležitě odůvodněný skutkový stav posléze navázal vlastní právní

kvalifikací stíhaného skutku (k tomu viz str. 14 - 19). Vrchní soud v Praze tak plně respektoval koncepci odvolacího řízení, kterou přinesla novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb., znamenající zásadní změnu ve způsobu vyřizování věci odvolacím soudem přechodem od principu kasačního s omezenými prvky apelace k principu výrazně apelačnímu s prvky kasace.

Výše uvedený postup nepředstavoval ani dovolatelem vytýkané porušení jeho práva být po celou dobu trestního řízení podrobně seznámen s povahou a důvody obvinění a účinně tomu přizpůsobit svou obhajobu ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. a), b) Úmluvy. Nejvyšší soud tak nepovažuje za opodstatněnou ani jeho námitku, že rozsudek odvolacího soudu je v tomto smyslu rozhodnutím překvapivým a tudíž odporujícím zásadám spravedlivého procesu.

Na tomto místě je třeba připomenout, že proti právnímu posouzení stíhaného skutku jako pokusu zločinu podvodu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku byla zaměřena obhajoba obviněného prakticky po celé přípravné řízení a po valnou část hlavního líčení, než byl soudem upozorněn na možnou změnu jeho právní kvalifikace na pomoc k trestnému činu přijímání úplatku podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zákona k § 160 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákona. Poté, co Městský soud v Praze vyhlásil dne 2. 2. 2016 svůj rozsudek na základě změněné právní kvalifikace, obviněný nikterak neskrýval své rozčarování nad jeho překvapivostí, jak je patrno z písemného odůvodnění jeho řádného opravného prostředku, konkrétně doplnění odvolání ze dne 29. 3. 2016 (viz č. l. 4464 a násl. spisu). Za ještě významnější však Nejvyšší soud považuje skutečnost, že obviněný a jeho obhájce byli před zahájením veřejného zasedání vrchního soudu náležitě seznámeni s obsahem a podstatou odvolání státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 29. 3. 2016, které bylo podáno v neprospěch obviněného a mimo jiné směřovalo i do výroku o vině z rozsudku soudu prvního stupně. Státní zástupce se v něm zřetelně domáhal původního právního posouzení stíhaného skutku jako pokusu zločinu podvodu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku (viz č. l. 4481 a násl. spisu). Obviněný tedy mohl a měl počítat s tím, že uvedená právní kvalifikace skutku takříkajíc nadále „zůstává ve hře“ a obhajobu zaměřit i proti ní. Ostatně z písemného vyjádření k tomuto odvolání ze dne 22. 4. 2016 je patrné, že obhájce obviněného v tomto směru také reálnou aktivitu vyvíjel, a to ještě před zahájením veřejného zasedání o odvoláních (viz č. l. 4487 a násl. spisu). Při těchto zjištěních hodnotil Nejvyšší soud tvrzení obviněného, že mu bylo v odvolacím řízení odňato právo se účinně hájit, za ryze účelové a především nemající oporu v předloženém spisovém materiálu.

Opodstatnění nepřiznal Nejvyšší soud ani konstrukci obviněného, že jeho jednání bezprostředně nesměřovalo k následku předvídanému trestním zákonem a nemohlo být tedy posouzeno jako pokus trestného činu (zde podvodu) ve smyslu § 21 odst. 1 tr. zákoníku (resp. § 8 odst. 1 tr. zákona), jestliže osoby, vůči nimž měl pronést požadavek na zaplacení částky 3 x 6 milionů € za to, že zařídí pokračování projektu KOT (Pandur II), k němu zaujaly bezprostředně odmítavý postoj a nebyly ochotny jej splnit.

V tomto směru je nutno především plně přisvědčit vyjadřujícímu se státnímu zástupci nejvyššího státního zastupitelství, že reakce svědků S. S. a V. J. na „korupční“ nabídku obviněného právnímu posouzení jeho jednání - jak bylo popsáno ve výroku odsuzujícího rozsudku - jako pokusu trestného činu podvodu sama o sobě nebránila. *Obecně platí, že vykonává-li pachatel jednání, které je popsáno ve zvláštní části trestního zákona, v úmyslu trestný čin spáchat, jde již o jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu, pakliže k jeho dokonání nedošlo.* Z těchto hledisek se odvolací soud věcí pečlivě zabýval na str. 18 a 19 odůvodnění dovoláním napadeného rozhodnutí. Tam obsaženým právním úvahám nelze z hlediska věcné správnosti ničeho vytknout a pro stručnost lze na ně v plném rozsahu odkázat. Ze skutkového stavu věci v podobě zjištěné soudem zřetelně vyplývá, že obviněný započal naplňovat objektivní stránku trestného činu podvodu, neboť vědomě jednal proti zájmu chráněnému trestním zákonem (zde na ochraně

majetkových práv) a jeho úmysl zahrnoval jak vlastní obohacení tím, že někoho uvede v omyl, tak i způsobení škody velkého rozsahu na cizím majetku. K dokonání činu přitom nedošlo v důsledku okolností na jeho vůli nezávislých, které *mohly mít význam pouze z hlediska posouzení povahy a závažnosti podniknutého pokusu*.

Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nebylo možno podřadit námitky obviněného, že odvolací soud se dostatečně nevypořádal s předestřenou variantou skutkového děje, podle níž zástupcům dodavatele za požadovanou částku ve skutečnosti nabízel legální lobbistické služby, a dále, že na jeho jednání mělo být při hodnocení *subjektivní stránky trestného činu* pohlíženo jako na jednání ve skutkovém omylu ve smyslu § 18 tr. zákoníku, vzhledem k dílčímu vyjádření svědka Ing. M. T. v rámci výpovědi ve veřejném zasedání, podle nějž si obviněný mohl myslet, že má na něho jako na tehdejšího předsedu vlády dostatečný vliv, aby ovlivnil další průběh a pokračování projektu Pandur II. V této části mimořádného opravného prostředku se již obviněný bez dalšího domáhal jiného hodnocení důkazů a tedy zásadní revize soudy zjištěného skutkového stavu věci ve svůj prospěch. To znamená, že dovolání dílem uplatnil výlučně na procesním (§ 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř.) a nikoli hmotněprávním základě.

Právně relevantně obviněný napadenému rozsudku vytkl absenci jakékoli argumentace, jež by srozumitelně a přezkoumatelně osvětlovala, jakou úvahou dospěl odvolací soud k hmotněprávnímu závěru, že na posuzovaný skutek, k němuž došlo v listopadu roku 2007, je namístě aplikovat ustanovení trestního zákoníku účinného až od 1. 1. 2010, tedy zákona pozdějšího, neboť to má být pro obviněného příznivější. Přitom se jedná o otázku, jejíž důsledné vyřešení může mít pro konečné postavení obviněného zásadní význam.

Jako právně relevantní z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. pak bylo namístě posoudit i námitku nejvyššího státního zástupce, že Vrchní soud v Praze v důsledku nesprávného použití ustanovení § 58 odst. 5 tr. zákoníku, pro něž nebyly v posuzovaném případě splněny zákonem stanovené předpoklady, uložil obviněnému trest odnětí svobody mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Protože Nejvyšší soud zároveň neshledal důvody pro odmítnutí dovolání, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků rozsudku, proti nimž byla podána, a to *v rozsahu a z důvodů, jež byly v dovoláních relevantně uvedeny*, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející.

Dospěl přitom k následujícím závěrům:

V obecné rovině je nejprve třeba uvést, že podle § 16 odst. 1 tr. zákona a § 2 odst. 1 nynějšího trestního zákoníku se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, *kdy byl čin spáchán*; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.

Dovolatel Mgr. M. D. důvodně poukázal na ustálenou soudní judikaturu, podle níž je pro posouzení otázky, zda by použití pozdějšího trestního zákona bylo pro pachatele příznivější, rozhodující *celkový výsledek z hlediska trestnosti posuzovaného činu, jehož by bylo dosaženo při aplikaci zákona účinného v době spáchání činu a zákona pozdějšího*. Teprve jestliže jsou okolnosti vztahující se ke spáchání činu a k osobě pachatele stejně významné podle nové i dřívější trestněprávní úpravy, pak je pro závěr, který z posuzovaných trestních zákonů je ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 část věty za středníkem tr. zákoníku, resp. dříve § 16 odst. 1 část věty za středníkem tr. zákona pro pachatele příznivější, rozhodující srovnání trestních sazeb uvedených v posuzovaných zákonech, a trestů, které lze na jejich základě uložit (k tomu srov. zejména Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. Tpjn 302/2010, a

přiměřeně též nález Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2001, sp. zn. IV. ÚS 158/2000). *Jinými slovy, řádné posouzení časové působnosti trestních zákonů vyžaduje strukturované uvážení širokého okruhu okolností konkrétního případu.*

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací se těmito zásadami neřídil, když - jak mu důvodně vytýká obviněný - zejména nezohlednil skutečnost, že právní úprava účinná v době spáchání skutku vycházela z tzv. materiálního (resp. materiálně – formálního) pojetí trestného činu. To nacházelo mimo jiné svůj odraz v ustanovení § 88 odst. 1 tr. zákona, podle nějž bylo k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby možno přihlédnout jen tehdy, jestliže *pro svou závažnost podstatně zvyšovala stupeň nebezpečnosti činu pro společnost*. Formální pojetí trestného činu podle trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., účinného od 1. 1. 2010, již takový korektiv nezná. Otázku, zda v posuzovaném případě je či není namístě zvažovat aplikaci ustanovení § 88 odst. 1 tr. zákona se všemi jeho důsledky, včetně dovolatelem reklamované možnosti právní kvalifikace jeho jednání pouze jako pokusu trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 tr. zákona k § 250 odst. 1, odst. 3 tr. zákona, ohroženého sazbou trestu odnětí svobody od 2 do 8 let, odvolací soud nikterak nezvážil; a to navzdory vlastním závěrům, podle nichž je na obviněného nutno s ohledem na zahlazení jeho předchozího odsouzení nutno hledět jako na osobu, která dosud vedla řádný život, od spáchání skutku do vynesení pravomocného rozsudku uplynula doba více než osmi a půl roku, obviněný z podniknutého pokusu nevytěžil žádný prospěch, přičemž povahu a závažnost pokusu je podle názoru soudu třeba hodnotit také z toho pohledu, že se v podstatě „chopil určité příležitosti a na zástupce dodavatele to zkusil“, kdy po vyslovení svého požadavku a jejich odmítavém postoji, který musel jistě očekávat jako jednu z možných variant jejich reakce, již žádné další kroky v této věci neučinil.

Z výše uvedených důvodů považuje Nejvyšší soud výrok o vině i výrok o trestu, vůči němuž podal v neprospěch obviněného dovolání i nejvyšší státní zástupce s odkazem na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., za ***předčasné***.

Proto *z podnětu obou podaných dovolání* podle § 265k odst. 1 tr. ř. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 7 To 27/2016, zrušil. Podle § 265k odst. 2 věta druhá tr. ř. současně zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265*l* odst. 1 tr. ř. pak Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. O zrušení napadeného rozhodnutí a přikázání věci k novému projednání a rozhodnutí Nejvyšší soud rozhodl v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání, neboť zjištěné vady nebylo možno odstranit ve veřejném zasedání.

Podle § 265*l* odst. 4 tr. ř. vykonává-li se na obviněném trest odnětí svobody uložený mu původním rozsudkem a Nejvyšší soud k dovolání výrok o tomto trestu zruší, rozhodne zároveň o vazbě. V důsledku zrušujícího rozhodnutí Nejvyššího soudu pozbyl dovoláním napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze právní moci a tedy i vykonatelnosti. To znamená, že ve výkonu trestu obviněného uloženého obviněnému v projednávané trestní věci nelze pokračovat. Nejvyšší soud rozhodl podle § 265*l* odst. 4 tr. ř. tak, že se obviněný Mgr. M. D. do vazby nebere, když z předloženého trestního spisu nevyplývají žádné aktuálně významné skutečnosti, jež by u něho v nynějším stadiu řízení zakládaly kterýkoli z důvodů vazby uvedených v § 67 a) - c) tr. ř.

Věc se vrací do stadia, kdy Vrchní soud v Praze bude muset znovu projednat řádné opravné prostředky (odvolání) obviněného Mgr. M. D. a státního zástupce a rozhodnout o nich po úplném a řádně provedeném přezkumu. V novém řízení bude povinen postupovat v souladu s právním názorem, který k projednávaným právním otázkám ve zrušujícím rozhodnutí vyslovil Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Jde v podstatě o to, aby nejprve znovu, důsledně a ze všech potřebných hledisek vyřešil otázku časové působnosti trestních zákonů a teprve v návaznosti na tom přistoupil

k právnímu posouzení předmětného jednání. Právní kvalifikace podle pozdějšího zákona, tj. jako pokusu zločinu podvodu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, by přicházela v úvahu jen za předpokladu, že by byl stupeň společenské nebezpečnosti projednávaného činu hodnocen jako do té míry vysoký, že by jej ani podle trestního zákona č. 140/1961 Sb., účinného v době jeho spáchání, nebylo možno (i se zřetelem k ustanovení § 88 odst. 1) kvalifikovat mírněji než jako pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 tr. zákona k § 250 odst. 4 tr. zákona, za který by byl obviněný ohrožen sazbou trestu odnětí svobody od 5 do 12 let. Teprve na základě opětovného zhodnocení všech skutkových okolností činu lze zároveň dospět ke spolehlivému závěru, zda je v daném případě obviněného namístě využití institutu mimořádného snížení trestu odnětí svobody, ať už podle § 58 tr. zákoníku nebo podle § 40 tr. zákona.

Poučení: Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n tr. ř.).

V Brně dne 12. 4. 2017

JUDr. Eduard Teschler
předseda senátu